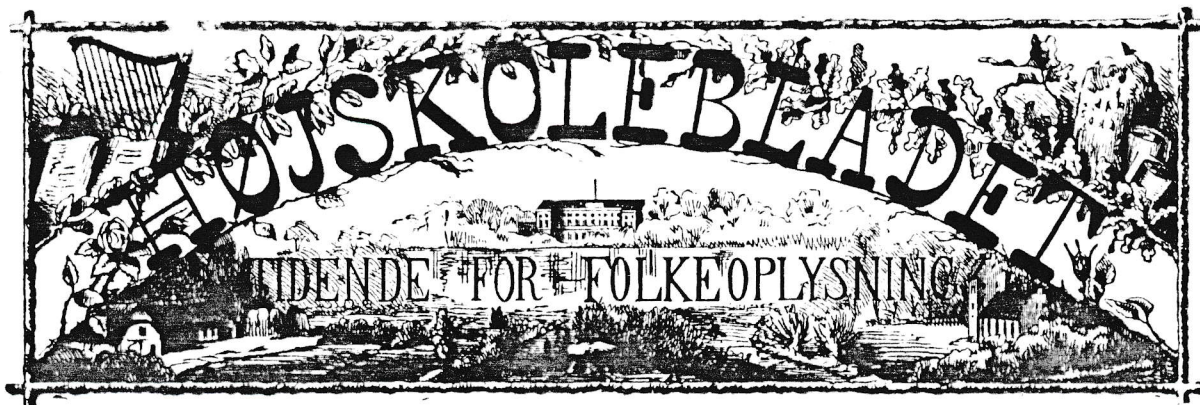

UDGIVET AF KONRAD JØRGENSEN, KOLDING.

Nr. 19.

Fredag den 6. Maj.

1892.

Af en sønderjydske Bondeslægts Saga.

Ved Morten Eskesen

I.

Biskop *Jørgen Hansen* har efterladt sig en haandskreven Optegnelse om sin Slægt. Der har han skrevet: »I Almindelighed kan jeg sige, at min Slægt henhører til en af de mere fremtrædende Bondeslægter i det nordlige Slesvig, og at Navnet Jørgen og Hans har været fremherskende.« Biskoppens Farfader, Jørgen Hanssen, var født i Ragebøl, Dybbøl Sogn, den 11. November 1732; men dennes Fader stammede

fra Solt i Angel og blev af Hertugen paa Glyksborg sendt som Hejduk (Livgardist) til Kong Frederik den 4., et Vidnesbyrd om, at han har været en anselig og statelig Mand.

Efter hans Hjemkomst gav Hertugen ham en Gaard i Ragebøl, hvor der endnu er Efterkommere af ham. Sønnen Jørgen Hanssen styrede allerede som Dreng et Bol (Gaard) i Sottrup. Ejeren gav ham Gaarden paa de Vilkaar, at han skulde ægte en Pige af dennes

Mariikke Jørgensdatter.

Sandemand Jørgen Hanssen.

*Ellens tiptipoldeforældre
Tiptipoldefar - Christen Hanssen - har ikke billed af.*

Slægt. Hans Jørgensens Valg var imidlertid ikke efter Ønske, og der opstod derfor Strid. Man gjorde ham Gaarden stridig og var saa vis paa at være ham kvit, at man i Foraaret paa egen Haand drev hele Bolet.

Ved den Lejlighed drog Jørgen Hanssen til Slesvig, hvor han fik Kong Frederik den 5. i Tale. Kongen tilbød ham Plads hos sig; men Jørgen tog ikke imod Tilbudet. Han vendte tilbage og overtog det omstridte Bol i Sottrup under Grevskabet Sandbjerg. Han giftede sig nu med *Anna Katrine Hendriksdatter* af Snogbæk, og da hun efter to Aars Samliv døde, ægtede han *Marikke Jørgensdatter*, ogsaa af Snogbæk. Han blev Fader til 7 Sønner og 3 Døtre, af hvilke den ældste Datter var af første Ægteskab, men Sønnerne og de to yngste Døtre af andet Ægteskab.

Jørgen Hanssen var en paa Egnen meget agtet og indflydelsesrig Mand. Han kunde baade Dansk og Tysk, læste »Altonaer Mercur«, der da udkom i Segeberg, stod i Forbindelse med og var stærkt paavirket af Hernhutterne. Hans ældste Søn, Hans Jørgensen, sendte han til Kristiansfeld; men da Brødremenigheden der senere vilde sende ham til Hernhut, tog Faderen ham hjem. Efter hans Død fandtes i hans Gjemmer et Brevskifte med en hernhutisk Præst *Wied* i Vestindien. Jørgen Hanssen var en af Grevskabet Sandbergs Sandemænd. Ved hans Død 22. Avgust 1819 blev der skrevet og trykt en Sang, hvori det blandt meget andet hed: »Som kristen var han hæderlig, tro og from, hans Ry udbredt til alle Sider.« I Ligtalen over ham sagde Præsten: »Min videnskabelige Dannelse har ofte maattet staa tilbage for den gamle Mands skarpe Blik.« Han vilde gjerne skifte Ord om religiøse Spørgsmaal. Han har skrevet et glødende fædrelandsk Digt om Skærtorsdagsslaget 1801, som imidlertid er gaaet tabt. Derimod findes der endnu religiøse Digte, som viser hans Forhold til Hernhutterne.

Den ældste Søn, *Hans Jørgensen* (1761—1824), fik Bolet og var en meget agtet Mand, var ikke blot Sandemand men mødte paa Grevskabets Vegne paa den militære Session. En af hans Døtre, *Ingeborg*, blev Moder til Konsulent Peter Jessen (1846—85). En anden yngre Datter, *Anna*, blev religiøs vakt og

uden videre Uddannelse kaldet til Lærerinde ved Rauhes Haus i Hamborg, hvor hun blev kjendt og siden gift med en Hansen fra Broager, der siden stod for Styret ved en Anstalt for forsømte Børn i Alten Celle i Hannover, efter at Dronning Caroline Amalie havde prøvet paa at faa en lignende Anstalt med ham til Styret sat i Gang ved Grænsen mellem Nørre- og Sønderjylland, men var bleven hindret deri ved Kong Kristjan den 8.s Død.

Sandemand Jørgen Hanssens næstældste Søn, som ogsaa hed *Jørgen Hanssen* (født 1772), blev Kjøbmand i Hamborg, skaffede sig ved Vekselforretning en Formue men mistede den 1813—14, da Napoleon plyndrede Banken. Siden fik han et Tolderembede. Hans Hustru var fra Femern.

Denne Jørgen Hanssens ældste Søn hed *Georg Hanssen*, blev privat Docent i Kiel og ivrig Tilhænger af Uwe Jens Lornsen, senere Embedsmand i Kjøbenhavns Toldkammer, derefter Professor i Statsøkonomi i Kiel, Leipzig, Göttingen, Berlin og atter Göttingen, meget agtet Nationaløkonom, Grundlægger af den nationaløkonomiske Skole i Göttingen, »Geheimeregierungsrath«, gift med sin Farbroders Datter Marie Hanssen.

Toldembedsmand Jørgen Hanssens næstældste Søn, *Fritz Hanssen* (født 1811), blev som Student indviklet i det politiske Røre og siden til theologisk Embedseksamen forberedt af sin Fætter, den senere Biskop Jørgen Hansen, blev som Kandidat Huslærer først i Dorpat og saa i Nowgorod (Rusland), vilde saa gaa til Amerika, men strandede i Portugal, hvor han hyrede en Gaard imellem Lissabon og St. Ybes, hvilken han dog paa Grund af Smitsot atter maatte opgive, hvorpaa han sammen med sin yngre Broder Edvard Hanssen, der var Kjøbmand i Lissabon, paatog sig at bygge Landeveje for den portugisiske Rigsstyrelse. Siden opgav han dette og gik til Paris, derfra til Leipzig, optraadte som Forfatter, blev Medarbejder af »Altonaer Mercur« og 1848 af »Schleswigholsteinischer Zeitung«, hvor han bl. a. hudflettede Biskop Hansen, brød 1849 med Schleswigholstein, tog til Amerika, blev Præst og Medstyrer af en Koloni i Illinois og døde 1860 som Landmand.

Den nævnte tredje Broder, *Edward Hanssen*,

døde, da han havde været Kjøbmand i Lissabon, ung og ugift paa en Sindssygeanstalt i Trier.

Sandemand Jørgen Hanssens og Marikke Jørgensdatters tredje Søn, *Peter Hanssen* (født 1774), var Kjøbmand i Sønderborg, efterlod sig 3 Døtre, af hvilke den ene giftede sig med sin Fætter, Professor Georg Hanssen.

Smed *Kristjan Hanssen* (1776—1859) i Tanslet paa Als var den fjerde Søn. Hans ældste Søn var Biskop Jørgen Hansen, der var Biskop under to Konger og Præst under 7, 4 danske og 3 præstiske, men som under alle Omskiftelser al Tid blev sig selv lig, laante sig ikke frem paa andres Meninger og veg ikke af fra det, der for ham var Sandhed og Ret, for at føje uretfærdige Magthavere eller for at takkes Venner. Dansk var han, og dansk var han sikkert blevet, om han saa i 1000 Aar havde skullet leve under fremmed Herredømme, skjønt han ingenlunde var blind for vort Folks og vore Magthaveres Skrøbeligheder. Han var en af Kong Frederik den 7.s bedste Tillidsmænd, og han skønnede paa denne Konges Tillid, talte faa Dage før sin Død med stor Kjærlighed om Kong Frederik og gav en mangelfuld Opdragelse Skyld for meget af det, han savnede hos ham.

Den gamle Jørgen Hanssens femte Søn var *Jens Hanssen* (1778—1856), som oprindelig var Snedker. Han købte Gaarden Ravnskobbøl. I de daarlige Tider efter Statsbankerotten brændte Gaarden, som derved atter gik ud af hans Eje. Han var gift med Anna Dorthæa Foged fra Dybbøl og blev Fader til 10 Børn, af hvilke en Søn døde i Savannah, en i New-Orleans, begge som Sømænd.

Den 6. Søn, *Lorenz Nikolaj Hanssen* (1780—1819), blev 11 Aar gammel sendt paa sin Fod til Eckernförde for at lære Handel, fik en stræng Mester, der straffede ham med at strø Ærter til ham paa Gulvet og tvinge ham til at ligge paa Knæ paa Disken. Han udstod sin Læretid og blev ved sin Broder Jørgen Hanssens Hjælp sendt til Kapstaden, der den Gang tilhørte Holland, som Agent for et hamborgsk Handelshus, blev gift med en Datter af den hollandske Generalkonsul, nedsatte sig som Kjøbmand og var der, da England 1806 erobrede Staden. Paa Hjemvejen fra et mis-

lykket Kolonisationsforsøg paadrog han sig en Sygdom og døde, efterladende sig 3 Sønner og 3 Slaver.

Den syvende og yngste Søn var *Kristen Hanssen* (1784—1848). Haardt imod sin Vilje lærte han først Snedkerhaandværket hos en Mester, som lod ham sulte, gik saa til Sønderborg for at faa bødet paa sine tarvelige Skolekundskaber og siden til Søs som Matros til Rusland, forlod atter Søen efter mange Gjenvordigheder, udstod en længere Sygdom, hyrede derefter et Brændevinsbrænderi i Sottrup, giftede sig med en fattig Skomagerdatter fra Store-Vi, købte senere Nørremølle, den Gang et lille Landsted med et Par Tønder Land. Navnet havde det efter en Mølle, der var bleven nedlagt i Hertug Hans den yngres Dage. Her oprettede han nu Brændevinsbrænderi og en stor Landhandel, købte siden Jord, saa Nørremølle blev en Gaard. Han var »pietistisk«, var Sandemand, Fader til 5 Sønner og 5 Døtre, som han efterlod en stor Formue. Han blev, da han var i Nød, hjulpen i Stilling af sin Broder, Tansletsmeden. Siden kunde han hjælpe Smedens Søn, da denne 1827 skulde sætte Bo som Præst i Ballum. Ligeledes hjalp han sin Kones Slægt. Anna Petersen var hendes Pigenavn. De fik 10 Børn, 5 mens de boede i Sottrup, og 5 fødtes paa Nørremølle. Som den sjette i Rækken var *Kristen Hanssen* (født 28. September 1825), den første, der var født paa Nørremølle.

Den ældste Søn, *Jørgen Hanssen*, fik Ravnskobbøl, som Farbroderen havde maattet slippe, og han blev en agtet Mand i Sundeved. Sandemand, Sognefoged, Stændermand til 1864, Danebrogsmand, Boniteringskommissær, Kommuneforstander. Gaarden brændte i begge Krige. En Kanonkugle, som slog ned i Gaarden, afskar Benene paa Svogeren, som døde paa Stedet.

Hans Peter Hanssen (født 1828) lærte Handelen i Flensborg. Blev Kjøbmand i San Francisco, senere i Shanghai (Chef for et engelsk Handelshus), nu i London. Han har i Kina været en meget agtet Mand. Til ham skrev Faderen kort før dennes Død i Februar 1848.